

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Vordingborg Realskole.

Efterretninger

om

Vordingborg Realskole

for

Skoleaaret 1872—73.

Ved

J. C. M. Ørum,

Kand. theol., Skolens Bestyrer.

Vordingborg.

Trykt i I. O. Willerups Bogtrykkeri.

1873.

I. Skolefest.

Den 1ste Juni f. A. havde Skolen bestaaet 25 Aar som Realskole. I den Anledning samledes om Morgenen Lærere og Elever paa Skolen med Medlemmer af Byraadet og Sognepræsten, Hr. Lange. Efter Afsyngelsen af 2det—4de Vers af Psalmen „Lovsynger Herren“ talte jeg saaledes:

„Det er idag 25 Aar siden denne Skole begyndte sin Virksomhed. I Oktober 1846 nedlagdes Latinskolen, efterat have bestaaet i henved 300 Aar fra Reformationens Tid,*) og den 1ste Juni 1847 aabnedes Realskolen og tog i Arv fra sin Førgænger den Bygning, hvori vi befinde os idag, dens Samlinger og nogle af dens Pengemidler — tre meget nødvendige Ingredienser for en Skole, naar de blot havde været bedre og tilstede i fuldere Maal.

Det gik i Begyndelsen kun smaat med den nye Skole. Trangen til en større almindelig Folkeoplysning var endnu ikke vakt; den skulde Friheden først kalde

*) Vordingborg Latinskoles Historie er fremstillet af I. Søbst i Programmerne fra 1824—25.

frem. Nu, 23 Aar efterat Grundloven blev givet, nu er den der, og Oplysning kræves ikke blot som et Gode i og for sig, men som en Nødvendighed for at bevare Friheden og dens rette Brug. Desuden vare Realskolerne dengang noget Nyt, navnlig udenfor Hovedstaden, og det Nye behøver Tid til at kæmpe sig frem. „Hvad er en Realskole? hvad fører den til? hvad Nytte kan den gjøre?“ Saaledes spurgte man dengang. Nu taler man anderledes; nu ønsker man den hele Landet rundt, og man seer den ene opstaa efter den anden. De maa alt-saa have vist deres Hensigtsmæssighed til at udfylde det tomme Rum mellem Almueskolen og Latinskolen, til at uddanne vordende Kjøbmænd, Haandværkere, Landmænd, Sømænd osv.; de maa have vist, at de yde en sand og solid Dannelse, hvorpaa der kan bygges videre.

Hvad der fremdeles bevirkede, at Realskolernes — ogsaa vor Realskoles — Begyndelse var saa ringe, det var den Omstændighed, at de egentlig ikke vidste, hvor de vilde hen; de famlede; de havde ikke sat sig noget bestemt Maal, og der var ikke sat dem noget fra Overbestyrelsen. Men et Maal maa dog en Skole nødvendigvis have; den maa vide, hvorhen den vil virke, og hvor langt; den maa kunne sige til Forældrene: „det byde vi Eders Børn, saavidt føre vi dem, hverken kortere eller længere“, dersom Forældrene skulle have Tillid til den. Det var først ved Bekj. af 18de Septbr. 1855 og 28de Maj 1859, der give Realskolerne Ret til at afholde Afgangsprøver med samme Retskraft som Forberedelsesexaminerne ved Universitetet, at de fandt et Maal at stræbe efter, og siden den Tid ere de bleve deres Opgave mere og mere bevidste og have taget et rask Opsving.

Vil man danne sig en Forestilling om hvorledes Realskolerne have udviklet sig i de sidste ti Aar, saa kan vor Skole tjene som et talende Bevis derpaa. Under saa dulig og nidkjer en Mand som Overlærer Hjort, denne Skoles første Bestyrer, og saa dygtige og afholdte Lærere som nuværende Pastor Seidelin i Aarhus og Adjunkt Thomsen i Roskilde, havde Skolen intet Aar over 30 Elever; nu har den 94 og forrige Aar endogsaa 104. Dengang havde Skolen tre Klasser med tre Lærere, nu 6 Klasser med snart sex Lærere; jeg siger „snart“ sex, for den sjette ventes med det nye Skoleaars Begyndelse. Til samme Tid er Byens Tilskud til Skolen bleven fordoblet fra 300 til 600 Rd., det almindelige Skolefond giver et ligesaa stort Tilskud som Skolen, og andre Institutioner, navnlig Sparekassen, have hele Tiden vist den største Beredvillighed til at hjælpe Skolen fornemmelig til Anskaffelsen af de fornødne videnskabelige Apparater. Skolen antog Navnet „videnskabelig“; jeg kan egentlig ikke sige, at vi have været saa forhippede paa at bære det frem. Derimod tør jeg frit paastaa, at Skolen aldrig har været værdigere til at bære det end nu, hvor Undervisningen meddeles i et videre Omfang og med en bedre Klassefordeling, og hvor der bydes Eleverne Lejlighed til at afslutte deres Skolegang, med Prøver, hvorefter de kunne blive Polyteknikere, Landinspektører, Farmaceuter, Forstnænd, Veterinærer, om de ønske at slaa ind paa nogen af disse Veje.

Men har Skolen i de sidste ti Aar været begunstiget af særdeles heldige Tidsomstændigheder, saa tror jeg ogsaa nok, at de ere blevne benyttede til Skolens Tarv, og vist er det, at den var ikke kommen saa vidt, som den er, hvis der ikke fra Lærernes Side var bleven ar-

bejdet med stor Flid, udholdende, ufortrødent, anstrengt. Men saa have vi og havt den Glæde at se den Modstand, som i lang Tid forfulgte Skolen, tabe sig, og der synes nu ikke at være nogen Grund til at frygte for, at den Bygning, som vi nøjsommelig have opført, skal blive revet ned over vore Hoveder. Man vilde imidlertid fejle, hvis man mente, at nu var Alt i Orden, nu var der ikke Mere at gjøre; tvertimod, Skolen har endnu mange Skridt at gjøre, inden den naaer til, hvad jeg vilde kalde en sorgfri Tilværelse, og inden den kan udrette det Gavn, som den kunde og burde. Vel ere Lærernes Gager tildeels blevne forbedrede; men det er i høj Grad ønskeligt, ogsaa for Skolens egen Skyld, at de blive bedre. Og vel har Skolen fem Fripladser, eller om man vil medregne en temporær, sex og et eneste Legat; men hvor uheldigt ere Realskolerne, ogsaa vor, stillede i Sammenligning med Latinskolerne med deres Mangfoldighed af Fripladser og Legater! Man kan vel indvende, at Betalingen er ringere i Realskolen end i Latinskolen; men den er altid høj nok til at forhindre mange Elever i at fuldende deres Skolegang og afholde Forældre fra at sætte deres Børn i Realskolen. Og her synes en Tanke at ligge nær. Realskolen bærer tydeligt Præget af at være Sømmeskuds-Skolen. Kommunen skyder til, Staten skyder til, Forældrene skyde til. Hvad om man gav Sømmeskuddet en videre Udstrækning, om Mænd og Kvinder, der interessere sig levende for Oplysningssagen, gav et lille aarligt Bidrag, f. Ex. af en Rigsdaler. Hvor let kunde da ikke et Par Drengene føres frem gjennem Skolen og derigjennem erhverve sig en hæderlig Fremtid. Saa kommer vel ogsaa den Tid, da Skolen faar sine Testatorer!

Dog, vi ville ikke i denne Time opholde os ved Skolens Mangler. Lad os hellere glæde os ved, hvad vi allerede have opnaaet, og haabe det Bedste af Fremtiden. Jeg takker de Herrer, som idag have bæret Skolen med deres Nærværelse; jeg takker det ærede Byraad for den Velvillie, hvormed det altid har lyttet til de Forslag, der ere udgaaede herfra; og jeg ønsker, at det altid maa bevare kjærlig Interesse for denne Skole. Det gjør mig ondt, at vi af Hensyn til Pladsen ikke have kunnet indbyde Forældrene herhen idag; men jeg sender dem en Hilsen gennem deres Børn, og jeg takker dem, fordi de med saa stor Tillid have givet deres Børn i vor Vare-tægt. Rivninger mellem Skolen og Hjemmet have saa godt som været ukjendte og snart bilagte. Fra Børnernes Side have vi stedse kunnet glæde os ved ligesaa stor Lydighed som Hengivenhed. Det Skudsmaal skulle de have, og det ville de sætte en Ære i at bevare. Jeg takker dem for det smukke Flag, som de have skjænket Skolen idag. Vel er det ikke blevet Skolen officielt overrakt; men jeg tager det uden videre til Indtægt.

Og hermed ville vi tage Afsked med de første 25 Aar af denne Skoles Tilværelse. 25 Aar ere vel ikke nogen lang Tid; men naar de ere hengaaede i Møje og Besvær, saa ønsker man dog en Dag til at hvile ud i og se tilbage. Gud holde sin Haand over denne Skole som hidtil! Den staa gennem Tiderne til Held og Velsignelse for Land og By! Den udsende Ynglinge ikke blot med gode og nyttige Kundskaber, med skjærpet Tanke og Forstand, men ogsaa med ædle og rene Hjerter! Med disse Ønsker vil jeg slutte.“

Derpaa blev følgende Sang afsunget:

Idag for fem og tyve Aar fremgik
 Vor Skole som en lille Stakkel;
 Men da man Øjet ret aabent fik,
 Blev vaer her lyste Kundskabs Fakkell,
 Man sendte Born til den fra By og Land;
 Med Glæde saa' man den at holde Stand,
 Løfte saa smukt
 Aanden til Flugt,
 Ja lædske Sjæl af Lysets Kilde.

Som Fuglen hilser med liflig Røst
 Hver lysmild Dag den ser oprinde,
 Lad os og tolke af fulde Bryst
 Hvad Barnesjælen slutter inde;
 En Tak og Hilsen, som vi kan det bedst,
 Vi bringe Skolen paa dens Jubelfest,
 Gid, at den maa
 Længe bestaa,
 Udsprede Aandens rige Skatte.

Hør, Fuglen fløjter bag Træets Kvist,
 Den minder os, at det er Sommer;
 Vor Tanke higer nu ogsaa hist
 Til Skovens Bøg og lyse Blommer.
 Der fejre vil vi ret vor Jubelfest,
 Thi Skoven byder Alle ind til Gjæst,
 Store og Smaa; —
 Dog før vi gaa;
 Vor Skole leve, leve længe!

Vognene holdt imidlertid for Døren, som umiddelbart efter førte os til Vintersbølle og Petersværft Skove, hvor vi tilbragte en meget behagelig Dag.

Det Ønske, jeg ovenfor ytrede, at Skolen snart maatte finde sine Testatorer, er allerede gaaet i Opfyl-

delse, idet Elever af Skolen, saavel tidligere som nuværende, have skudt sammen til et Legat, hvis Bestemmelser her meddeles :

**Vordingborg Realskoles
25 Aars-Jubilæums Legat.**

(1ste Juni 1872.)

§ 1.

Vordingborg Realskoles 25 Aars-Jubilæums Legat er fremkommet ved Bidrag fra Skolens Elever i Aarene 1847—1872.

§ 2.

Den indkomne Sum, 268 Rdl., er indsat i Vordingborg Sparekasse. Sparekassebogen opbevares af Vordingborg Realskoles Bestyrer, som hæver Renterne ved Juni Termin. Foreløbig gives kun Renterne af de 200 Rdl. som Legat; naar Kapitalen er voxet til 300 Rdl., tages Renterne af de 250 Rdl. o. s. v.

§ 3.

Legatet gives til en værdig, trængende Elev til Anskaffelsen af Bøger. Hvis en saadan ikke findes, da gives det som Flidslegat.

§ 4.

Legatet gives bort ved et Lærermøde før Sommerferien.

Vordingborg, den 21de Marts 1873.

Peter Göttsche. Chr. Sandberg. F. Holberg-Møller.

Ved senere indgaaede Bidrag udgjør Legatet nu 312 Rdl.; Bidrag modtages fremdeles.

III.

Spørgsmaal til og Svar fra Kultusministeriet.

Den 5te April indgav jeg til Ministeriet følgende Skrivelse:

„Herved tillader jeg mig at forespørge, om den i Bekjendtgjørelsen af 18de Septbr. 1855 fastsatte Lavalder for Elever, der stedes til Afgangsprøven af højere Grad, endnu efter Emanationen af Loven af 1ste April 1871 staar ved Magt, og om i saa Fald Mangelen af 1—2 Maaneder i den foreskrevne Lavalder nødvendiggjør særlig Bevilling af Ministeriet for at en Elev kan stedes til Prøven.

Hvis derimod Bekjendtgj. af 18de Septbr. 1855 skal anses for at være ganske ophævet ved Lov af 1ste April 1871 og samme forklarende Aktstykker af August s. A., tager jeg mig den Frihed at spørge, om den Rektorerne ved de lærde Skoler bevilgede Ret, som indeholdes i Lovens § 93, ogsaa maa anses gjældende for Bestyrerne af de Realskoler, der have Tilladelse til at afholde Afgangsprøve af højere Grad.“

Ministeriet svarede den 15de April saaledes:

„I tjenstlig Svar paa Deres Forespørgsel i behagelig Skrivelse af 6te d. M. meldes Dem herved, at da Lov af 1ste April 1871 kun angaar de lærde Skoler, er det en Selvfølge, at Bestemmelsen i Bekjendtgj. af 19de Septbr. 1855 om den for Realdisciple fastsatte Lavalder for at stedes til Afgangsexamen for Realdisciple endnu staar ved Magt.“

Paa nedenstaaende Skrivelse af 1ste Maj:

„I Anordningen af 5te Aug. 1871 fordres for at en Elev kan optages i en lærd Skoles nederste Klasse, at han har modtaget en Oversigt over Verdenshistoriens vigtigste Begivenheder efter en fragmentarisk Lærebog (Cirkul. af 9de August 1871 nævner Kofods) samt Danmarks Historie noget udførligere.

Da Vordingborg Realskole jævnligt sender Elever til de lærde Skoler, tager jeg mig herved den Frihed at spørge, om i Fædre-

landshistorie Rimestads eller Erslevs smaa Lærebøger kunne anses for at fyldestgøre Fordringen, samt om det ikke er en Selvfølge, at ved Optagelsesproven maa Overhøringen for Verdenshistoriens Vedkommende indskrænke sig til det i det sidste Aar Læste, naar forøvrigt vedkommende Skolebestyrer bevidner, at den hele Verdenshistorie er gennemgaaet med Eleven under hans Skoletid.“

svarede Ministeriet under 30te Maj saaledes :

„I Svar paa Deres Forespørgsel i behagelig Skrivelse af 1ste d. M. skal Ministeriet efter Korrespondance med Undervisningsinspektoren for de lærde Skoler herved tilbagemelde, at medens Ministeriet maa anse de angivne Lærebøger i Danmarks Historie for tilstrækkelige for den Alder, hvorom der er Tale, kan man ikke give nogen Regel om Overhøringen ved Optagelsesproven, men maa ganske overlade det til vedkommende Skole selv at anstille den, som den finder det forsvarligt“

Af Korrespondance med Byraadet.

(I August 1872.)

Da Hr. Lærer N. N. er indkaldt til Militærtjeneste i September, har jeg ladet Undervisningen blive i samme Spor som i det forløbne Skoleaar, idet den nye Lærer har overtaget hans Timer, medens Timelærerne fortsatte deres Virksomhed indtil videre. Hr. N. N.'s Indkaldelse foranlediger mig til at fremkomme med følgende Spørgsmaal: 1. Skal vedkommende Lærer anses for forpligtet til at stille en Vikar i sit Sted? eller bliver det ikke Bestyrerens Sag at sørge for at faae Pladsen udfyldt under Vakancen paa en Skolens Tary tilfredsstillende Maade, og saaledes at den uforstyrret kan gaa sin regelmæssige Gang? Jeg antager ganske vist det Sidste; men for at hæve enhver Tvivl fremsætter jeg Spørgsmaalet. 2. Maa ikke Indkaldelse til de aarlige Øvelser agtes lige med Sygdomsforfald, saa at altsaa Læreren ligefuldt oppebærer sin Gage? eller skal han renoncere paa den, enten ganske, eller dog paa Saameget af den, som medgaar til Lonningen af den eller de Vikarierende?

Herpaa modtog jeg gennem Byraadets Formand efterstaaende Skrivelse:

„I Anledning af Hr. Overlærerens ærede Skrivelse skulde jeg ikke undlade paa Byraadets Vegne tjenstligst at meddele, at da der ikke i Planen for Realskolen findes Bestemmelse om, at de faste Lærere ved Skolen, naar de indkaldes til militær Tjeneste, ligefuldt skulle nyde Lønning for den Skolegjerning, som de ikke udføre, og da dette forekommer Byraadet at være stridende mod Sagens Natur og med analoge Bestemmelser, saa vil der ikke af Kommunens Kasse blive udbetalt de til militær Tjeneste indkaldte Lærere ved Realskolen Lønning, medens de ere indkaldte. Derimod maa man anse det overensstemmende med Skoleplanens § 7, at Hr. Overlæreren foranstalter Undervisningen i de ledige Timer ved Timelærere og paa Kommunens Bekostning.“

III.

Skolefterretninger for Skoleaaret 1872—73.

I. Skolens Virksomhed siden August 1872.

Forberedelsesklassen. I Dansk Matzens danske Læsebog 1ste Del til S. 101 og endel Vers lærte udenad; nederste Afdeling til S. 62. Eleverne øvede i at skrive efter Bog. — Af Balslevs Bibelhistorie er lært det nye Testamente til „Jesu Fjender“. — Danmarks Historie er gennemgaaet efter Erslevs Lærebog til Valdemar den Store. — I Geografi er efter Globus og Kort givet en Oversigt over Verdensdelene og Verdenshavene, Europas Lande og Have samt noget udførligere Danmarks Geografi. — I Regning have de ældre Elever gennemgaaet de fire Species efter Hansens Regnebog. — Det ældre Hold skriver Sammenskrift efter det engelske Alfabet.

Første Klasse. I Dansk Matzens Læsebog til S. 199, med Øvelse i Stavning; flere Smaadigte læste udenad; 2 Diktatstile om Ugen, det yngre Hold først i den senere Tid. — Tysk: Rungs Læsebog for de lavere Klasser: S. 19—43; de Yngre: S. 3—19. — Religion: Balslevs Bibelhistorie til det babyloniske Fangenskab; de tre Troesartikler med Forklaring. — Historie: Kofods Udtog: til Lykurg; Rimestads Danmarks Historie: til Dronning Margrethe, og fra Frederik den Sjette som Kronprins til Christian den Niende. — Geografi efter Erslevs Lærebog Nr. 4 til Mellemeuropa. — Naturhistorie: Pattedyr og Fugle efter Lytkens Begyndelsesgrunde. — I Regning de fire Species i benævnte Tal og Reguladetri. — Tegning: Helstedes Tegneskole, 1ste og 2det H. — Skrivning: Sammenkrift efter det engelske Alfabet.

Anden Klasse. Dansk: Matzens Læsebog til Oplæsning og Analyse; lært nogle Vers udenad; 2 Stile om Ugen, Diktat og Gjenfortælling. — I Tysk: Rungs Læsebog S. 19—45; Jürs og Rungs Stiløvelser: St. 1—6; 22—28; Simonsens Formlære: Deklination, Konjugation, Præpositioner. — Fransk: Ahus Læsebog 1ste Afd., § 1—79, og det Tilsvarende i Grammatik mundtlig indøvet. — I Religion efter Daugaard det nye Testamente; Balslevs Katekismus: de tre Troesartikler og de tre første Bud; Ps. 50, 142, 149, 161, 213, 233, 174, 286. — Historie: Kofod, til Roms Krige med Lætinerne; Rimestads Danmarks Historie. — Geografi: Nord-, Øst- og Mellemeuropa efter Erslev Nr. 4 — I Naturhistorie efter Lytken: Mennesket, Krybdyrene, Fiskene og Insekterne til Edderkopperne. — Regning: Reguladetri og Regning med Brøk. — Tegning efter

Helsteds Tegneskole 2det og 3die H. — I Skrivning paabegyndes det gothiske Alfabet.

Tredie Klasse. Dansk: Matzens Læsebog til Oplæsning og Analyse; lært nogle Vers udenad; 2 Stile hver Uge, dels Diktat, dels Gjenfortælling. — Tysk: Riises mindre Læsebog S. 90—126; Jürs og Rung St. 35, 37, 39, 44, 46, 48, 50; Simonsens Formlære: Declination, Konjugation, ogsaa de uregelmæssige Verber, Præpositioner, Hovedregler om Kjønnet. — Fransk: Ahns Læsebog, 1ste K., 2den Afdel. § 70—91 og til indøvelse af Verbet § 22, 24, 26, 28, 30, 32, 34; efter Ingerslevs Grammatik Pronominerne, Hunkjønsdannelsen, Hjælpeverberne, de regelmæssige Verber og enkelte uregelmæssige; 16 Stile. — Engelsk: Listovs Ledetraad med Undtagelse af „blandede Øvelser“. — Religion: det nye Testamente efter Daugaard; 2den og 3die Troesartikel, Bønnen, Sakramenterne efter Balslev; Ps. 126, 196, 200, 436, 467, 491. — Historie: Kofod: Fra Borgerkrigen i Rom til Paverne; Frederik den Store til Nutiden; Rimestads Danmarks Historie. — Geografi: Sydeuropa, Mellemeuropa, Asien til Indien efter Rimestad. — Naturhistorie: Lytken, fra Krebsdyrene og indtil Enden og forfra til Krybdyrene. — Regning: Brøkregning, Reguladetri med Brøk og sammensat Reguladetri. — I Tegning Helsteds 3die og 4de H.

Fjerde Klasse. Dansk: Flors Læsebog til Oplæsning og Analyse; lært: 25de Juli 1850, til Thorvaldsen, den hemmelighedsfulde Port, Mindesang over Frederik den Sjette, Anders Skov; 46 Stile, dels Diktat, dels Omskrivninger af fortællende Digte eller Beskrivelser af naturhistoriske og geografiske Gjenstande. — Tysk: Hjorts Læsebog S. 71—112 (med enkelte Forbr-

gaaelser); i Jürs og Rung St. 46, 51—55, 60—68; Simonsens Formlære: Præpositioner, de uregelmæssige Verber, Deklination af Hovedord, Adjektiv, Stedord; Talord og Kjønsløre; 20 Stile. — Fransk: Borrings Læsebog S. 26—45; efter Ingerslev Pronominerne, Hun-
kjønsdannelsen, Flertalsdannelsen, de regelmæssige Verber og de uregelmæssige efter 1ste og 2den Konjug.; 13 Stile. — Engelsk: the children of the new forest S. 1—31; Listovs Ledetraad St. 62—ud; 21 Stile. — Religion: det nye Testamente efter Daugaard; Budene og Troen efter Balslev. — Historie: Blochs Lærebog til det første Triumvirat; Thriges Nordens Historie til Valdemar Sejr. — Geografi: Asien, Afrika, Amerika, Australien efter Erslev Nr. 2. — Naturhistorie: Bløddyrene og forfra til Fuglene efter Lytken; Strøms Botanik til de kronløse Tokimbladede. — Fysik: Deichmann-Branth S. 1—74. — Arithmetik: Steens elementære til Nr. 50. — Geometri: Mundts Lærebog til Korders Beregning. — Regning: Brøk, Reguladetri i Brøk, Decimalbrøk, Procentregning, blandede Opgaver. — Tegning: Frihaands- og geometrisk.

Femte Klasse A. og B. Dansk: Analyse efter Flor; nogle Digte lærte udenad. I en Time om Ugen ere Værker, mest dramatiske, af Aarhundredets ypperste danske Digtere blevne forelæste; 25 Stile (blandt Opgaverne nævnes: Danmarks og Englands Forhold til hinanden i det 10de og 11te Aarhundrede; Sagn, der knytte sig til Vordingborg og nærmeste Omegn; Indiens verdenshistoriske Betydning; Kampen mellem Muhamedanneme og de Christne til Slutningen af det 15de Aarhundrede; Katholicismens fornemste Modstandere i Midlalderen; Negrene, Negerhandelen og Negerslaveriet;

Bornholm, historisk—geografisk beskrevet; Kobberet og dets Anvendelse; om Havet; den atmosfæriske Luft.) — Tysk: A. Hjort S. 1—20; 95—122; 3 Akter af Wilhelm Tell; Lorenzens Stiløvelser St. 19—55; Simonsens Formlære og Syntax; 28 Stile; B. Hjort S. 113—173; Jürs og Rung S. 81—114; det Vigtigste af Simonsens Formlære; 25 Stile. — Fransk: Borring Pag. 116—168; Ingerslevs Formlære; 20 Stile. — Engelsk: A. Hele „the children of the new forest“; Morris English Reading-book, kursorisk; Oversættelse fra Dansk til Engelsk efter Ankers Parlør og Molbechs Læsebog; B. the children S. 1—31 og 195—273; Ankers Parlør S. 225—256. — Religion som 4de Klasse. — Historie: A. Oldtidens efter Bloch, Middelalderens og den nyere efter Kofod; Thriges Nordens Historie; B. Bloch Oldtiden til Kejser August; Thrige til Valdemar Sejrs Død. — Geografi: A. Rimestads mindre Lærebog; B. Europa. — Naturhistorie: Hele Lytken og Strøm. — Naturlære: Deichmann-Branth S. 117—ud; Johnstrups Grundstoffernes Kemi. — Arithmetik: A. Steens elementære Algebra; B. Steens elementære Arithmetik og Sammes Algebra til S. 19 — Geometri: Den plane Geometri efter Mundt med Øvelser i geometriske Opgaver. — Regning: Procent- og Delingsregning, Kjæde-regel, Handelsregning, blandede Opgaver. — Tegning: Frihaands- og geometrisk.

---

2. Fagenes Fordeling efter Timerne og mellem Lærerne.

	V Kl. A	V B	IV Kl.	III Kl.	II Kl.	I Kl.	Fbkl.	
Dansk	1	2	1	3	4	5	8	9
Tysk	3		3	3	3	3	3	"
Fransk	"	3	"	3	3	3	"	"
Engelsk . . .	2	1	2	3	3	3	"	"
Religion . . .	"	1	"	2	3	3	3	2
Historie . . .	3		3	3	3	3	3	2
Geografi . . .	"	2	"	2	2	2	2	2
Naturhistorie	"	2	"	2	2	2	2	"
Naturlære . .	"	3	"	3	"	"	"	"
Mathematik .	4	"	4	4	"	"	"	"
Regning . . .	"	2	"	2	4	4	4	5
Skrivning . .	"	1	"	1	3	4	4	5
Tegning . . .	"	2	"	2	2	2	2	"
Sang	"	2	"	2	2	2	2	"
Gymnastik . .	"	2	"	2	2	2	2	2
	36	36	36	36	35	35	27	

Tallene mellem V A og B angive disse Klassers Fællestimer (23). I Sang har en Time været fælles for hele Skolen, de 2 andre særskilte for henholdsvis 5te—4de og 1ste—3die Kl. I Gymnastik have de to nærmest liggende Klasser været forenede i samme Time (5te og 4de, 3die og 2den, 1ste og Fbkl.)

Bestyreren har læst Dansk og Tysk i 4de og 5te Kl., Engelsk i 3die—5te Kl., Religion i 3die; — 30 Timer.

Hr. Adjunkt Johansen: Mathematik, Regning, Tegning og Naturlære i 4de og 5te Kl., Naturhistorie i 3die—5te Kl.; — 32 Timer.

Hr. Kand. phil. Winding: Historie i 1ste—5te Kl., Geografi i 3die—5te Kl., Tysk i 1ste—3die Kl.; — 32 Timer.

Hr. Kand. phil. M. Pedersen: Religion i 2den, 4de—5te Kl., Fransk i 3die—5te Kl., Naturhistorie i 1ste og 2den, Skrivning og Sang i 1ste—5te Klasse; — 34 Timer.

Hr. Kand. theol. Møller: Dansk og Regning i 1ste—3die Kl., Fransk og Geografi i 2den; — 34 Timer.

Hr. Seminarist A. Pedersen har alle Fag i Forberedelsesklassen og tillige Tegning i 1ste—3die Kl. samt Religion og Geografi i 1ste; — 36 Timer.

Hr. Arrestforvarer Tapdrup: Gymnastik i hele Skolen; — 6 Timer.

I April forr. Aar androg jeg hos Byraadet paa, at der i Overensstemmelse med Skoleplanens § 7 'maatte blive ansat en sjette Lærer ved Skolen, dels fordi Time-lærer-Hjælpen altid havde vist sig noget usikker her paa Stedet, dels ogsaa fordi Afgangsklassen trængte til en Deling, for at Lærerne tilbørligt og uden Overanstrengelse kunde forberede Eleverne til Afgangsprøven. Byraadet tiltraadte Andragendet, og saaledes kunde det nye Skoleaar begynde med en Forøgelse af Lærerperso-

nalet. Til sjette Lærer beskikkedes Hr. Seminarist A. Pedersen. Den nye Ordning — en Deling af 5te Klasse i visse Fag, navnlig: Dansk, Tysk, Engelsk, Historie og Mathematik — kunde imidlertid først med Oktober Maanedes Begyndelse træde i Kraft, fordi en af Lærerne var indkaldt til Militærtjeneste, hvorfor den nye Lærer maatte overtage hans Timer, medens Timelærerne foreløbig bibeholdtes. Endnu et andet Afbræk led Undervisningen i sin uforstyrrede Gang, idet Hr. Winding af Helbredshensyn maatte trække sig tilbage fra sin Gjerning i en Del af September samt Oktober og November. I de to sidste Maaneder overtog Hr. Kand. theol. Basse hans Timer.

---

3. Eleverne, Afgangsprøve.

Skolen tæller for Tiden (i Juni) 100 Elever, saaledes fordelte:

5te Klasse	13,
4de	— 10,
3die	— 16,
2den	— 15,
1ste	— 22,
Fbdkl.	24.

Siden sidste Opgjørelse (1ste Juli 1872) ere 27 indtraadte og 19 udmeldte. 3 tog Afgangsprøven af lavere Grad, 2 gik over i Herlufsholms Skole. 4 i andre Skoler, 9 konfirmeredes, 1 forlod Skolen formedelst Sygdom.

Af Skolens Elever har en oppebaaret det Tre-
schowske Skolelegat paa 50 Rdl., nemlig Axel
Rentzmann af 4de Klasse. Fri Skolegang have føl-
gende nydt: Frederik Staal af 5te Kl. B, Edvard
Thomsen, Hermann Muusfeldt og Johan Weber
af 4de og, siden Marts d. A., Johannes Krieger af
1ste Klasse. Fripladserne bortgives af Amtsskoledirek-
tionen efter Indstilling af Byraadet.

Det Schou-Bechmannske Legat, 20 Rdl.,
vil iaar blive tildelt Otto Petersen af 5te Kl. A.

Afgangsprøven af lavere Grad afhold-
tes: den skriftlige Del den 16de—18de Juli, den
mundtlige den 18de og 19de Juli.

Paa Ministeriets Vegne var Hr. Professor Mundt
tilstede, paa Skoledirektionens Hr. Pastor Lange, da
Provst Nielsen var forhindret i at møde. Foruden
dem og Skolens Lærere deltog i Censuren Hr. Distrikts-
læge Gundel, der censurerede i Naturhistorie.

De skriftlige Opgaver vare:

1. Kong Frederik den Fjerdes Historie.
2. Stenkullene; deres Vigtighed for de Lande, hvor
de findes; deres Betydning i Civilisationens Tje-
neste.
- 3a. Hvormange Procent Fortjeneste haves ved at sælge
100 Hamborger Læster Havre for 13651 $\frac{1}{3}$ Mark
Courant, naar den i Indkjøb koster 2 Rdl. 4 Mk.
8 Sk. pr. dansk Tønde, 250 danske Tønder ud-

gjøre 11 Hamborger Læster, $199\frac{1}{2}$ Rdl. Rigsmønt er lig 300 Bankomark og $124\frac{1}{2}$ Courantmark er lig 100 Bankomark.

b. To Varepartier ere indkjøbte tilsammen for 1600 Rdl. Sælges det første Parti à 4 Mk. 8 Sk., det andet à 3 Mk. 8 Sk. pr. Pd., saa fortjenes der 25 Procent paa det Hele; men sælges det første Parti à 3 Mk. 8 Sk. og det andet à 4 Mk. 8 Sk. pr. Pd., saa fortjenes kun 10 Procent. Hvormange Pd. var der af hvert Parti?

4a. I et Paralleltrapez staar den ene Side vinkelret paa begge Parallelerne; den mindste Parallel er halv saa lang som den største, og den fjerde Side er af samme Længde som den største Parallel. Naar den mindste Parallel kaldes a, hvor stort bliver saa Fladeindholdet; f. Ex. $a = 0,20463$ Fod.

b. Beregn Rumindholdet af den afkortede Kegle, der frembringes ved det ovennævnte Paralleltrapezes Omdrejning omkring Højden som Axe.

c. Beregn $\sqrt[3]{a^3 - b^3}$,
for $a = 0,17983$,
for $b = 0,46753$.

Til Prøven indstillede sig:

- 1) Charles Grønvold, Søn af Konsul Grønvold i Præstø;
- 2) Johan Jacob Edvard Strange, Søn af forhenværende Kjøbmand Strange; og
- 3) Erik Frederik August Tommerup, Søn af Prokurator Tommerup i Præstø.

De „bestode“ saaledes:

	Dansk.	Dansk Sæl.	Tysk.	Historie.	Geografi.	Arithmetik og prgkt. Regning.	Geometri.	Naturhistorie.	Skrivning og Tegning.	Points.
Grønvold.	mg.	g.	g.	mg.	mg.	g.	mg.	mg.	mg.	57
Strange.	ug.	mg.	mg.	g.	g.	mg.	tg.	mg.	ug.	55
Tommerup.	mg.	g.	mg.	tg.	g.	g.	mg.	mg.	ug.	52

Til **Afgangsprøven af højere Grad** indstiller sig i Aar: Sophus Marius Andersen, Søn af Forpagter Andersen paa Broxø. Han er født den 13de Juni 1858 og indkom i Skolen April 1871.

---

4. Skolens Samlinger.

Den **naturhistoriske** er bleven forøget med:

Af Fugle: Kormoranen, Viben, Ringdrosselen, en hvid Spurv (Gave af Borgmester Friderichsen), Edderfuglen, Vespevaage, Gravanden.

Af Fiske: *Ballistes monacanthus*, *Chætodon armatus*, *Chætodon arcuatus*, *Syngnathus acus* (Tangnaal), *Spinachia vulgaris* (Tangsnare), *Blennius viviparus* (Aalekvabbe), Hudskelet af *Ostracion triqueter* (Kuffertfisken), Tobisen (*Ammodytes Tobianus*).

Til Pattedyrene henhørende: Kranium af en Maar, og af et Pindsvin.

Til Krybdyrene: Almindelig Snog, Hugorm, Kranium af en Hugorm, en næsten fuldstændig Snogeham, en Skildpaddeskal.

Af Padder: Den lille Salamander, Han og Hun; Løvfroen; Den store Salamander, Han og Hun, (*Triton cristatus*).

Den **fysisk-kemiske** har modtaget følgende Tilvæxt:

Dampkjedel med Cylinder og Stempel, Daniels Hygrometer, Alkoholometer, thermoelektrisk Bøjle, iso-

leret Metalcylinder, hydrostatisk Vægt, Voltas Søjle, Centrifugalmaskinen, Model af en Nonius, Cylinder med skraa Grundflade, Pyrometer med Lampe, Minimumsthermometer, en Luftsæk. — Pengene til disse Gjenstande har Sparekassen havt den Godhed at skjænke Skolen.

IV.

Følgende Bøger ville blive benyttede i Skoleaaret
1873—74.

Forberedelsesklassen. Holbechs og Matzens A. B. C. og Læsebog for de første Begyndere; Hansens Regnebog, 1ste D.; Erslevs Danmarks Historie; Balslevs Bibelhistorie.

Første Klasse. Matzens danske Læsebog; Rungs tyske Læsebog; Erslevs Danmarks Historie; Erslevs Geografi Nr. 4; Lytkens Begyndelsesgrunde af Naturrigets Naturhistorie; Balslevs Bibelhistorie; Luthers lille Katekismus.

Anden Klasse. Matzens danske Læsebog; Rungs tyske Læsebog; Jürs og Rungs Materialier; Simonsens Formlære; Ahns franske Læsebog, 1ste K.; Erslevs Danmarks Historie; Kofods Udtog af Verdenshistorien; Erslevs Geografi Nr. 4; Balslevs Bibelhistorie; Balslevs Katekismus; Lytkens Begyndelsesgrunde; Bokkenheusers Regnebog for Mellemlasser.

Tredie Klasse. De samme Bøger som i 2den Klasse, men tillige Ingerslevs franske Grammatik, Listovs Ledetraad.

Fjerde Klasse. Flors Haandbog; Hjorts tyske Læsebog; Jürs og Rungs Materialier; Simonsens Formlære; Borrings franske Læsebog for Mellemklasser; Ingerslevs franske Grammatik; Listovs Ledetraad Nr. 2; the children of the new forest; Blochs Historie for Realskoler; Erslevs Geografi Nr. 2; Balslevs Katekismus; Lytkens Begyndelsesgrunde; Strøms Botanik; Deichmann-Branths Naturlære; Steens elementære Arithmetik; Mundts Geometri.

Femte Klasse. Flors danske Læsebog; Hjorts tyske Læsebog; Simonsens Formlære og Syntax; Jürs og Rungs Materialier og Lorenzens Stiløvelser; Borrings franske Læsebog; Ingerslevs franske Grammatik; the children of the new forest; Ankers Parlør; Balslevs Katekismus; Daugaards Bibelhistorie; Blochs Historie; Thriges Nordens Historie; Erslevs Geografi; Lytkens Begyndelsesgrunde; Strøms Botanik; Deichmann-Branths Naturlære; Johnstrups de kemiske Grundstoffer; Steens elementære Arithmetik og Algebra; Mundts Geometri.

V.**Examensskema.**

Den skriftlige Afgangsprøve.

Mandag den 16de Juni:

Kl. 8—12 Dansk Stil;

— 4—8 Geometri.

Tirsdag den 17de Juni:

Kl. 8—12 Arithmetik;

— 4—8 Tysk Stil.

Den mundtlige Afgangsprøve.

Torsdag den 26de Juni:

Kl. 3 Geografi;

— 4 Tysk.

Fredag den 27de Juni:

Kl. 3 Historie;

— 4 Matematik;

— 6 Naturhistorie.

Lørdag den 28de Juni:

Kl. 8 Engelsk;

— 10 Naturlære;

— 12 Fransk.

Den skriftlige Aarsprøve.

Tirsdag den 8de Juli:

Kl. 3 Tysk Stil 5 Kl.

Onsdag den 9de Juli:

Kl. 8 Dansk Stil 1—5 Kl.;

— 3 Regning 2—4 —

Den mundtlige Aarsprøve.

Torsdag den 10de Juli:

Kl. 9 Religion 4 & 5 Kl. P.

— „ Naturhistorie 3 — Jh.

— „ Geografi 2 — M.

Kl. 11 Tysk 1 — W.

— „ Dansk 4 — Ø.

— „ Historie Fbkl. A. P.

Kl. 3 Religion 3 Kl. Ø.

— „ Fransk 4 — P.

— „ Historie 2 — W.

Kl. 5 Geografi 1 — A. P.

— „ Naturlære 5 — Jh.

— „ Dansk 3 — M.

Fredag den 11te Juli:

Kl. 9 Tysk 5 Kl. Ø.

— „ Tysk 3 — W.

— „ Religion Fbkl. A. P.

Kl. 11	Naturhistorie	4 Kl. Jh.
—	„ Regning	1 — M.
—	„ Religion	2 — P.
Kl. 3	Historie	1 — W.
—	„ Fransk	2 — M.
—	„ Engelsk	4 — Ø.
Kl. 5	Naturhistorie	5 — Jh.
—	„ Fransk	3 — P.
—	„ Geografi	4 — W.

Løverdag den 12te Juli:

Kl. 9	Regning	Fbkl. A. P.
—	„ Historie	4 Kl. W.
—	„ Dansk	2 — M.
Kl. 11	Engelsk	5 — Ø.
—	„ Geografi	3 — W.
—	„ Naturlære	4 — Jh.
Kl. 3	Naturhistorie	1 — P.
—	„ Tysk	2 — W.
—	„ Engelsk	3 — Ø.
Kl. 5	Fransk	5 — P.
—	„ Matematik	4 — Jh.
—	„ Geografi	Fbkl. A. P.

Mandag den 14de Juli.

Kl. 9	Mathematik	5 Kl. Jh.
—	„ Tysk	4 — Ø.
—	„ Naturhistorie	2 — P.

Kl. 11	Hist. og Geografi	5 Kl. W.
—	„ Dansk	1 — M.
—	„ Dansk	Fbkl. A.P.
Kl. 1	Historie	3 Kl. W.
—	„ Religion	1 — A.P.
Kl. 3	Sangprøve.	

Elevernes skriftlige Arbejder og Tegnebøger ville findes fremlagte i 4de Klasses Læsestue.

Udfaldet af Examen og Omflytningen vil blive meddelt den sidste Examensdag umiddelbart efter Sangprøven.

Til at overvære den mundtlige Del af Prøverne indbydes Forældrene og hvem der ellers maatte have Lyst til at gjøre sig bekjendt med Skolen.

Fredag den 15de August tager det nye Skoleaar sin Begyndelse. Samme Dag prøves nye Elever.

1873.